

De Zes

Met nieuws uit en over
Drogenbos, Kraainem, Linkebeek,
Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem

34ste jaargang 2022-2023 — nummer 2 — november - december - januari — Afgiftekantoor: Brussel X — P208855

75 jaar geleden: laatste talentelling (1947)

In het Belgique de papa, zeg desgewenst België, werd sedert 1846 als onderdeel van de tienjaarlijkse volkstelling een talentelling gehouden omdat men wilde weten waar en wie en hoeveel welke taal/talen sprak/spraken. Die kwamen er effectief in 1846, 1866, 1880, 1890, 1900, 1910, 1920, 1930 en in 1947.

BULLETIN N°

Quartier (section ou hameau)
Rue
N°

Arrondissement administratif d
Ville ou commune d

Les retardataires ou les récalcitrants s'exposent à encourir les pénalités prononcées par l'art. 1er de la loi du 6 mars 1818.

Jardin d'agrément attenant à la maison; son étendue: ... hectares, ... ares, ... centiares.
Si la maison est assurée contre l'incendie, indiquer ici:
4° Le nom et le siège de la société d'assurance;
2° Le montant du capital assuré.

Nombre d'étages de la maison, y compris le rez-de-chaussée et non compris le grenier.
Nombre de pièces servant à l'usage de la famille ou occupées par elle (y compris les greniers et les caves, lorsqu'ils sont habités).

BULLETIN DE RECENSEMENT DE LA POPULATION,
A LA DATE DU 15 OCTOBRE 1846 (1).
(Arrêté royal du 30 Juin 1846.)

PERSONNES comprises DANS CHAQUE MÉNAGE (2).		AGE (3).		LIEU DE NAISSANCE, avec indication de LA PROVINCE OU DU PAYS pour LES ÉTRANGERS.		LANGUE parlée HABITUELLEMENT (5).		RELIGION.		ÉTAT CIVIL.		PROFESSION ou CONDITION.		SÉJOUR dans LA COMMUNE.		Indiquer par le mot oui les ENFANTS QUI REÇOIVENT				Indiquer par le mot oui si la famille ou la personne est secourue par le bureau de bienfaisance.				Observations.
																L'INSTRUCTION primaire		L'INSTRUCTION moyenne ou supérieure		Secours à la famille.		Secours individuel.		
Noms DE FAMILLE.	Prénoms (2)	ANS.	MOIS.							(Célibataire, marié, veuf.)	(Avoir soin de mentionner, pour les ouvriers, le genre d'industrie, de commerce ou de métier.) (6)	M. (Momentané) P. (De passage.) (7)	H. (Habituel.)	Dans les écoles.	A domicile.	Dans les pensionnats, collèges, universités, séminaires, etc.	A domicile.							
1																								

Modelformulier voor de talentelling van 1846 (foto: wikipedia)

Sedert de taalwetten van 1932 was er evenwel rond Brussel een administratieve overheveling naar het tweetalig (?) gebied Brussel wettelijk wanneer een meerderheid van de inwoners zich als Franstalig had opgegeven, of bracht een 30 % van Franstaligen een verplichte administratieve Franstalige dienstverlening voor deze categorie met zich mee. Op die manier werd talen tellen een politiek breekijzer om taalgebieden te verruimen of te verkleinen.

Als we weten hoe er al bij de volkstelling van 1930 geknoeid of op zijn minst on-

zorgvuldig werd gehandeld door gemeentebesturen en/of tellingsagenten met het onderdeel talentelling, dan verwondert het ons geen zier dat bij de volgende telling (het zal in 1947 zijn) in de sfeer van een opgefokte haat tegen het Nederlands, zeg maar Nederlands is gelijk aan Duits, het aantal Nederlandssprekenden er in de telling door officiële, vaak Franseentalige agenten in Brussel met zijn omgeving en op de taalgrens nogal bekaaid van af kwam.

In de nasleep van de talentelling van 1930 omschreef zelfs de bevoegde minister Prosper Poulet tijdens het kamerdebat over de taalwetten van 1932 de resultaten van deze telling als onbetrouwbaar. Daarom waren in het najaar van 1933 de resultaten in 25 taalgrensgemeenten en niet die van Brussel en van de Vlaamse gemeenten eromheen aan een controle onderworpen. Voor het totaal van de 25 gemeenten steeg het aandeel Nederlandssprekenden, zo lezen we in Wikipedia onder de rubriek 'Talentelling', van 27,98% naar 32,11%, of een toename van bijna 15%, het aandeel Franssprekenden daalde van 67,95% naar 63,84%. Dat was het geval voor 24 gemeenten. Slechts in één gemeente (Spiere) daalde het aantal Nederlandstaligen met 1,05%. In 8 gemeenten van de 25 betekenden de gewijzigde resultaten dat het aantal Nederlandstaligen de 20 of 30% overschreed, wat directe gevolgen had voor het taalstatuut van de taalminderheid.

De voor 1940 geplande volkstelling werd door oorlogsomstandigheden verschoven naar 1947 en in volle repressieperiode ge-

houden. In Evere scoorden de Franstaligen in 1947 48,48% tegenover de Nederlandstaligen 48,24%, in Ganshoren 54,41% Franstaligen tegenover 42,61% Nederlandstaligen, in Sint-Agatha-Berchem 54,31% Franstaligen tegenover 42,98% Nederlandstaligen. Die meerderheden volstonden om de drie betrokken gemeenten na de langdurig uitgestelde publicatie van de resultaten in 1954 door minister Piet Vermeylen op 10 juni 1954 onder de socialistisch-liberale regering van Achille Van Acker over te hevelen naar de Brusselse agglomeratie.

Welke vragen?

En nu nog even dit over de telling van 1947. Hoe luidde de vraagstelling? 6a) In te vullen alleen voor de personen van twee jaar en ouder (geboren op 1 januari 1946).

Spreekt de getelde

Frans (Waals)? (ja of neen).....

Nederlands (Vlaams)?(ja of neen).....

Duits? (ja of neen)

Indien hij twee of de drie bovenvermelde landstalen spreekt, welke taal spreekt hij meestal?

In de onderrichtingen bij het vragenformulier voor de telling van 1947 wordt alleen een verduidelijking gegeven bij vraag 6a): Wordt beschouwd als een van de talen machtig, diegene die er een voldoende kennis van bezit om zich in het gewone leven te kunnen doen verstaan.

Voor deze telling werden in het Koninklijk

Dank

De Vlaamse Kring Duffel kwam ons financieel warmer induffelen met een steunbijdrage van €150, waarvoor oprechte dank.

De Vlaamse Kring Kempenland uit Nijlen kwam ons verrassen met €200 en met de slogan: 'Vlaanderen kleurt Nijlen'.

In ons vorig nummer van De Zes hadden we al gemeld dat drie lezers zo gebelgd waren door een stemming in de digitaal vergaderende gemeenteraad van Melle, waarbij door staking van stemmen een al tien jaar lang verleende gemeentelijke subsidie van €125 voor het Komitee der Randgemeenten werd weggestemd door de toevallige afwezigheid wegens ziekte van een lid van de meerderheid. En kijk, op de dag waarop we dit neerpelden was er opnieuw een goedgeefse nieuwe lezer, deze keer uit Melle zelf, die ons blad te lezen kreeg omdat wij het blad via Distripost hadden verspreid in heel Melle, behalve in die brievenbussen, waarop er een klever staat dat er geen publiciteit is gewenst. En in de plaats van die 'gemiste' gemeentelijke toelage was de betrokken Mellenaar spontaan bereid de gemeentelijke oppositieflater met eenzelfde bedrag van €125 te compenseren.

Mel(d)(l)e-nswaard

Wij ontvingen op 11 oktober een brief van de gemeente Melle, met daarin een uittreksel van het besluit van het college van burgemeester en schepenen. Daarin konden we lezen 'dat het college heeft beslist dat vanaf volgend jaar zoals in het verleden opnieuw een subsidie van €125 zal worden voorzien, aansluitend bij onze vraag betreffende het verkrijgen van een vrijwillige bijdrage.'

Na de hele gemeenteraadsheisa rond de jarenlange toekenning van een gemeentelijke subsidie en de gemeenteraadsbeslissing bij staking van stemmen om geen subsidie toe te kennen, kunnen we hier het schepencollege onze oprechte dank betuigen. Eind goed, al goed.

Wij danken ook de duizenden abonnees die hun (steun)abonnementsgeld hernieuwden voor het lopende werkjaar. Wie dit in zijn/haar verstrooidheid vergat te doen, kan vanzelfsprekend nog storten op rekening BE82 4366 2473 9168 van het Komitee der Randgemeenten. Vanaf €5 is u abonnee, vanaf €13 steunabonnee.

vervolg op pagina 4

Talentellingen: begin en eind

Ons Komitee der Randgemeenten wil in dit hoofdartikel wel even buiten zijn langdurige belangstelling treden voor de zes Vlaamse gemeenten rond Brussel met een speciaal taalstatuut, de zogeheten facilitengemeenten rond Brussel.

Het comité, dat tot 1960 werkzaam was als Commissie Randgemeenten van het Vlaams Komitee Brussel, ging toen op eigen benen staan en overkoepelde de Vlaamsgezinde werkgroepen en verenigingen in de ruime Vlaamse gordel rond Brussel. In die hoedanigheid coördineerde het de inzet van de vele gemeentelijke verenigingen die ijverden voor het behoud en de versterking van het Vlaams en Nederlandstalig karakter van hun gemeenten. Wat het huidig comité nu nog steeds doet, maar dan specifiek voor de zes Vlaamse gemeenten met in 1963 opgedrongen en misbruikte faciliteiten.

Geduld, Petit

■ Anti-GEN-motie

De aanleg van twee bijkomende spoorlijnen van het Gewestelijk Express Netwerk (GEN) doorheen de Brusselse omgeving naar het verre hinterland toe en speciaal op het grondgebied van Linkebeek, wordt nu al jaren door de ‘dwarsliggers’ van Linkebeek gedwarsboomd. Dat GEN, dat volgens de beginplannen nu al in 2012 gerealiseerd had moeten zijn, was bedoeld als een geïntegreerd net van voorstedelijke verbindingen per trein en bus in een straal van zowat 30 kilometer rond Brussel. Voor de zoveelste keer, zo lezen we in ‘Sjoenke’, de Vlaamse gemeenschapskrant, kwam er van het gemeentebestuur een negatief advies, nu over het voorontwerp van het gewestelijk bestemmingsplan, dat de aanleg van twee extra sporen en van een fietssnelweg mogelijk moet maken. Er is immers nog steeds discussie over sommige punten: optimalisering van de bestaande stations voor meer ruimte en comfort, verbeteren van het openbaar domein rond de sporen, de integratie van het spoor in het landschap en de bescherming van de omliggende gebieden. Het is dus wachten op de goedkeuring door de Vlaamse regering van het gewestelijk uitvoeringsplan. Daarna wordt een openbaar

Linkebeek

onderzoek opgestart. In functie van de opmerkingen, commentaren en adviezen wordt het dossier dan deels aangepast. Volgt dan nog de definitieve goedkeuring. Daarop volgt de aanvraag van een bouwvergunning, waarop het dan wachten geblazen is. Frédéric Petit van Infrabel zal nog lang moeten wachten.

GEN in Linkebeek nog veraf

Onwettelijkheden bij de vleet

■ Beraamde onwettelijkheden

Uit een krantenknipsel van de Standaard ten jare 1959 onder de titel ‘Beraamde onwettelijkheden in de gemeente Wezembeek-Oppem’ citeren we: ‘Niettegenstaande het wettelijk feit dat Wezembeek-Oppem een eentalig Vlaamse gemeente is, wordt deze gemeente – in strijd met de wet – tweetalig bestuurd. Opsomming der feiten: tweetalige straatnaamborden, tweetalige opschriften, tweetalige aanplakbrieven, tweetalige kiesbrieven, tweetalige mededelingen, tweetalige reinigingsdienst, tweetalige inningsbevelen, tweetalige en ééntalig Franse omzendbrieven i.v.m. de riolering, Franstalige debatten in de gemeenteraad, tweetalige toespraken, tweetaligheid van de waterdienst, tweetaligheid en Franse entaligheid van de urbanisatiedienst, tweetalige briefhoofden, tweetalige omslagen, enz... Kortom overal botst men op de georganiseerde onwettelijkheden van het gemeentebestuur. Ten gerieve van datzelfde gemeentebestuur en van de bevolking voegde datzelfde artikel er nog artikel 233 van het strafrecht aan toe dat er ook sancties bestaan tegen het georganiseerd, - het beraamd- niet-nalevan van de taalwetten: ‘Wanneer maatregelen in strijd met de wet beraamd werden in een vergadering van personen of van lichamen, die met enig gedeelte van het openbaar gezag bekleed zijn, worden de schuldigen gestraft met gevangenisstraffen van één maand tot zes maand.’ Bij ons weten heeft het toenmalig unitaire Belgique burgemeester de Grunne, 47 jaar burgemeester van onze Vlaamse gemeente, voor deze talloze taalvergrijpen nooit één dag in de bak gedraaid. Blijkbaar zijn of waren alle Belgen niet gelijk voor de wet. Of conform de Latijnse spreuk: “Quod licet Iovi, non licet bovi.” Wat aan Jupiter is toegelaten, is niet toegelaten aan een rund. Nu ja, Vlamingen waren of zijn in de ogen van sommige Franskiljons toch maar boerkens. En die weten iets af van runderen.

Wezembeek-Oppem

■ Onmogelijke kennisname

Tijdens de gemeenteraad van september stond er een verzoekschrift ter kennisname op de agenda. Niets speciaals, mocht het schrijven in het Nederlands zijn. De brief werd in het Frans naar de gemeente gestuurd, maar is afkomstig van een inwoner van de buurgemeente Tervuren. Vermits de faciliteitenregeling enkel van toepassing is op de inwoners van de betrokken gemeenten, had de gemeente Wezembeek-Oppem dit verzoekschrift over het gemeentelijk mobiliteitsplan van Wezembeek-Oppem niet mogen agenderen. Deze mensen hadden de melding moeten krijgen dat ze hun schrijven in het Nederlands moeten doen.

Wat dieper ingaande op de Franstalige brief blijkt dat deze mensen uit Tervuren verwijzen naar een Franstalig document op de gemeentelijke website van de gemeente Wezembeek-Oppem. Ook dit is een overtreding van de taalregeling in faciliteitengemeenten. Deze Franstalige vertaling zou enkel beschikbaar mogen zijn voor de inwoners van de gemeente. Misschien moet de gemeente de identiteit nagaan van hun onlinegebruikers als ze Franse vertalingen aanbieden?

■ Mobiliteitsplan

Al meerdere maanden werd er door het gemeentebestuur beloofd om het mobiliteitsplan ‘snel’ op de gemeenteraad te brengen. Maandelijks vraagt de oppositie waar dit blijft. Blijkbaar zij er ‘niet verenigbare visies’ in het schepencollege, gaf de burgemeester toe tijdens de laatste gemeenteraad. Hij voegde eraan toe dat het schepencollege unaniem moet beslissen en het daarom nog niet op de gemeenteraad was gekomen. Raadslid Peeters merkte op dat dit niet nodig is: als er verdeeld gestemd wordt in het schepencollege, komt het punt automatisch op de agenda van de gemeenteraad.

Geen Franstalige begrafenis?

■ Herinrichting Ring

De Vlaamse regering kiest voor de herinrichting van het noordelijk deel van de Ring ter hoogte van Wemmel voor een extra rijstrook. In de zone Wemmel, waar de Ring minder ruimte inneemt en een aantal groenpolen liggen, wordt zodoende de doorstroming geoptimaliseerd en moet het sluipverkeer in de woonkernen afnemen. De op- en afrit (nr 8) ter hoogte van de Limburg Stirumlaan wordt afgeschaft en ter hoogte van Jette (nr 9), waar nu slechts een oprit naar de binnenring voorhanden is, moet een volledig aansluitingscomplex komen.

Het is de bedoeling dat de plannen in het najaar definitief worden vastgelegd en de werken begin 2025 van start gaan. Doordat een deeltje van de Ring op grondgebied Jette ligt heeft Brussel ook nog zijn zeg in het dossier. Momenteel ligt Jette zelfs voluit dwars omdat de Brusselse gemeente vreest dat de herinrichting extra verkeer naar Jette zal aantrekken met bijkomende luchtverontreiniging als gevolg. Jette geeft nu al aan een negatief advies te zullen uitbrengen voor de plannen en zegt desnoods naar de Raad Van State te zullen trekken. Er zal nog wat masseerwerk nodig zijn om Jette en het Brussels gewest over de streep te trekken. In een interview met Bruzz lijken Brussels minister Sven Gatz (Open VLD) en zijn partijgenoot Vlaams minister voor mobiliteit Lydia Peeters aan te sturen om het dossier van de Ring te verbinden met de Brusselse wens voor het invoeren van een kilometerheffing.

■ Het kostbare kruid

In 2017 verscheen in de Randkrant een belangwekkend artikel over “de zaak Wemmel”, een verhaal van verklipping, verzet en Gestapo dat zich op 9 oktober 1942 afspeelde in Wemmel, meer bepaald rond het café restaurant Chalet des Bouleaux in de Parklaan. Het verhaal bleef tot dan toe nagenoeg onbekend en de verscheidene Wemmelaars die woz meemaakten en die we hierover aanspraken kenden de historie niet. Het café-restaurant, dat in die tijd voornamelijk door Franstalige Brusselaars werd bezocht, vormde op 9 oktober 1942 het decor voor een grote bijeenkomst van vertegenwoordigers van verschillende verzetsnetwerken. Deze verzamelden daar nietsvermoedend met het idee een ontmoeting te hebben met het Franse verzet. In feite betrof het een valstrik opgezet door de Gestapo met de hulp van een zekere René Mauyen uit Marcinelle. Deze deed zich voor als een vertegenwoordiger van het Franse verzet maar infiltreerde in opdracht van de Duitse bezetter in de netwerken van de weerstand. De genodigden aan het banket vielen in een hinderlaag wanneer ze het café-restaurant naderden. Eén verzetsman werd ter plaatse doodgeschoten en minstens 26 anderen werden opgepakt en belandden in een concentratiekamp. Slechts 8 van hen zouden de oorlog overleven.

Het boeiende verhaal van een van hen werd eerder dit jaar te boek gesteld. In “Het kostbare kruid”, uitgegeven bij Polemos, beschrijft Remi Hauman de lotgevallen van zijn grootoom Philemon Hauman, een verzetsman uit Temse, die bij de razzia in Wemmel opgepakt werd en in het concentratiekamp Neuengamme terechtkwam. Philemon overleefde het kamp maar vond tragisch genoeg de dood toen het passagiersschip waarop

de gevangenen verzameld werden na de ontruiming van Neuengamme, door de Engelsen werd gebombardeerd en gemitrailleerd. Vijfduizend vijfhonderd overlevenden van het kamp vonden

Wemmel

hierbij de dood, waaronder dus ook Philemon Hauman. Dit tragisch geval van “friendlyfire” gebeurde één dag voor de capitulatie van Noordwest-Duitsland.

Naast de levensloop van Philemon Hauman geeft het boek een goed overzicht van de verschillende verzetsbewegingen en bijhorende ideologie. Hauman zelf was lid van twee verschillende verzetsbewegingen in de katholieke, koningsgezinde sfeer en twee inlichtingendiensten. “Het kostbare kruid” wijdt een heel hoofdstuk aan “het verraad van Wemmel” waarin omstandig de hele affaire uit de doeken gedaan wordt.

Vele Wemmelaars kennen de plaats van het gebeuren nog wel als restaurant Parkhof, sinds eind jaren 60 lange tijd enkel nog als restaurant onder deze naam zou uitgebaat worden. Het gebouw in Franse villa stijl stamt uit 1919 en veranderde in 1958 van naam, van Chalet des Bouleaux naar Chalet du Parc.

In de Randkrant uit 2017 suggereert de schrijver van het artikel, Freddy Philips, dat de onwetendheid in Wemmel over het gebeuren te maken heeft met het feit dat er geen Wemmelaar bij de zaak betrokken was en de plaatselijke landelijke bevolking allicht niet op restaurantbezoek ging, iets wat in die tijd eerder weggelegd was voor de Franstalige bourgeoisie uit Brussel.

■ Geen Franstalige begrafenis?

In augustus ontstond enige commotie nadat de Franstalige Brusselse krant La Capitale uitpakte met het kwakkelverhaal van een priester uit Wemmel die zou geweigerd hebben om een kind te begraven omdat de ouders geen Nederlands zouden spreken. Een begrafenisonderneming uit Sint-Lambrechts-Woluwe, met uiteraard een ééntalig Franstalige webstek, bracht

Sint-Servaaskerk (foto Jean-Pol GRANDMONT)

het indianenverhaal in de pers. Wemmels burgemeester Walter Van Steenkiste plaatste één en ander in de juiste context. Wemmel telt twee parochies, Sint-Servaas, waar de vieringen enkel in het Nederlands gebeuren en Sint-Engelbertus, waar wel degelijk Franstalige en Nederlandstalige vieringen gehouden worden. Het volstond dus dat de begrafenisondernemer, die op zijn facebookpagina zijn bericht in een soort Nederlands inleidde met ‘Ik ben een begrafenis pomp in de gemeente Wemmel, faciliteitsgemeente van het Brussels Gewest’, zich zou aanbieden aan de kerk waar Franstalige vieringen plaatsvinden en een Franstalige priester de vieringen voorgaat. De Sint-Engelbertuskerk dateert van 1936 en van bij de aanvang worden er Nederlandstalige en Franstalige kerkdiensten georganiseerd. Dus lang voor de invoering van de faciliteiten in 1963.

Gebelgd en franskiljons

Alleman akkoord

In de ‘Kaaskrabber’, de Vlaamse Gemeenschapskrant, lezen we dat de Union francophone (UF)-raadsleden Grégory Boen, François Dussart, en Jonathan Adriaens op de gemeenteraad van 22 april nadrukkelijk blijken niet akkoord te gaan met de regelgeving dat gemeenteraadsleden in Vlaamse gemeenten geen Frans mogen gebruiken in hun interpellaties.

Bij de daaropvolgende gemeenteraad van 20 mei was het weer dezelfde francofiele fractie die een motie op de agenda betreffende ‘de correcte interpretatie van de wetgeving op het gebruik van de talen in bestuurszaken door de diensten van de Vlaamse overheid.’

Tot onze niet geringe verbazing lezen we verder dat de motie unaniem werd goedgekeurd. Het komt erop neer dat Franstalige belastingplichtigen een Franstalig document kunnen aanvragen voor vier jaar.

Met de goedkeuring van die motie denken dus ALLE gemeenteraadsleden dat zij daarmee de ‘correcte’ interpretatie geven van de bestuursstaalwet en dat de Vlaamse belastingdienst zich daar maar moet bij neerleggen.

Hierbij gaan dus alle gemeenteraadsleden ervan uit dat zij de waarheid in pacht hebben. Dat zij dus zomaar de omzendbrief Peeters, die na de toezending van een Nederlandstalig document spreekt van een telkenmaal te herhalen verzoek om het in het Frans te kunnen krijgen, bij ons weten nooit is ingetrokken en dat zij die omzendbrief Peeters nu als een ‘vodje

papier’ mogen opzij schuiven. Bovendien is dat ‘vierjarig’ voorstel compleet geen wet, maar een toevallig (obiter dictum) geopperde interpretatie van de taalwet.

Drogenbos

Die werd in het arrest Caprasse en dan nog niet in het besluit ervan door de rechters van de Algemene Vergadering van de Raad van State naar voren geschoven. En bij ons weten zijn in ons land de rechters nog geen wettenmakers omwille van de scheiding der machten. Het federaal parlement stemt wetten, het Vlaams parlement stemt decreten, het Brussels parlement stemt ordonnances, rechters spreken vonnissen en arresten uit.

Gebelgd

Schepen van Cultuur Nahyd Meskini van dezelfde UF-partijfractie heeft haar ontslag ingediend als afgevaardigde van de gemeente Drogenbos in de raad van bestuur van de vzw Museum Felix De Boeck. Zij beweert ontgoocheld te zijn omdat zij niet op de hoogte was van de opening van de gerestaureerde hoeve en dat zij hiervoor niet uitgenodigd was. Toch wil zij nog samenwerken met het FeliXart Museum.

Franse markt?

Op 11 en 12 juli was er feest in en rond de hoeve, het atelier en het museum van Felix De Boeck. Aansluitend daarbij had de gemeente een Middeleeuwse markt georganiseerd. Een lezer(es) van De Zes liet ons weten dat zowat alle standen ééntalig Frans waren. Mocht Felix er nog rondgelopen hebben, dan zou hij er allicht niet zo felix (Latijn) bij geweest zijn.

Faciliteiten, geen tweetaligheid

Fluvius is o.m. de Vlaamse netbeheerder van alle 300 Vlaamse gemeenten voor gas en elektriciteit. Die is een soort overkoepelende intercommunale in Vlaanderen, waar de enige officiële taal het Nederlands is.

De eentalige webstek is, zoals we al in ons

vorig nummer van De Zes uitgebreid over schreven, niet naar de zin van een aantal vaak ingeweken Franstalige politici, die allemaal uit vrije wil naar onze zes Vlaamse gemeenten zijn komen wonen en die ofwel intellectueel niet in staat zijn Nederlands te leren of het vertikken Nederlands te lezen of te spreken. Met andere woorden zij doen niet wat honderdduizenden Vlamingen die vaak al vele tientallen jaren naar Wallonië zijn getrokken, zonder probleem hebben gedaan: zich aanpassen aan het Franstalig karakter van Wallonië.

Met de Vlaamse naam Devleeschouwer heeft het gelijknamig Dé-Fi-MR+Ind-raadslid van de franskiljonse oppositie voor de derde keer een vraag gesteld over website van Fluvius, die enkel in het Nederlands gesteld is. Na uitgebreid debat daarover in de Kraainemse gemeenteraad kwam aan het licht dat er al een hele tijd gesprekken zijn tussen de burgemeesters van onze zes gemeenten en Fluvius bezig waren. We herlazen het

verslag van de gemeenteraad van 31 mei bij de tweetalige gemeenteraadsfractie van Kraainem-Unie en blijkbaar zou Fluvius

Kraainem

aan de firma waar aan zij de opmaak van de webstek heeft toevertrouwd ‘gevraagd hebben vanaf het najaar de webstek tweetalig te maken. Wat de individuele documenten en telefonische vragen betreft is Fluvius van plan om dezelfde procedures te volgen als alle andere intercommunales in het kader van de faciliteitengemeenten. Alle inwoners die hun documenten in het Frans wensen te ontvangen, zullen deze ook in het Frans ontvangen, en het verzoek moet slechts om de 4 jaar worden ingediend.’

Bij navraag liet een inwoner van Kraainem ons weten dat bij de rubriek Fluvius bij bepaalde items een keuzeknop zichtbaar werd met NL/FR.

Ons Komitee stak zijn licht op bij de Taalwetwijzer van de Vlaamse overheid. Wij kregen een uitvoerig advies van Steunpunt Taalwetwijzer, een dienst van de Vlaamse overheid, wel vijf bladzijden lang. Wij halen hier de meest essentiële besluiten aan.

‘De inwoners uit de randgemeenten kunnen dus vragen dat hun contacten met Fluvius in het Frans verlopen. De faciliteiten die de SWT (Wet op het taalgebruik in bestuurszaken) verleent, moeten echter restrictief worden toegepast, hetgeen impliceert dat de particulier telkens uitdrukkelijk moet verzoeken om het Frans te gebruiken... Enkel wanneer een inwoner uit een faciliteitengemeente daar telkens herhaalden uitdrukkelijk om verzoekt wordt het Frans gebruikt.

Wilmès is weer daar

Sophie Wilmès weer aan de slag

Franstalige onenigheid?

De enige vrouwelijke eerste minister, die ons land tot op heden heeft gehad, is in Rode weer terug van weg geweest. Nadat ze eerst gemeenteraadslid voor de Franstalige MR in Ukkel was geweest, verhuisde ze naar Sint-Genesius-Rode, waar ze vanaf 2007 tot 2015 eerste schepen van Financiën werd om dit tussen 2012 tot 2014 te combineren met lidmaatschap en fractieleiding van de Franstalige eenheidslijst Union des Francophones en voorzitterschap van de MR-Périphérie. Waar wij de naam Vlaamse gordel aan ge-

Sophie Wilmès (foto Thomas Daems)

ven. In dat laatste jaar volgde ze MR-minister Didier Reynders op in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. In 2015 werd ze minister van Begroting om er in 2018 Wetenschapsbeleid en Ambtenarenzaken bij te krijgen. Bij de jongste federale verkiezingen van mei 2019 werd ze als tweede op de Brusselse kamerlijst, dus in de kieskring waar ze niet woonde, verkozen. Ze bleef intussen minister van Wetenschapsbeleid en Begroting van de regering Michel II in lopende zaken. Van oktober 2019 tot oktober 2020 werd ze de eerste vrouwelijke Eerste minister van ons land in de regering-Wilmès I in lopende zaken, nadien omgevormd tot regering-Wilmès II. Nadien werd ze in de regering Decroo vice-premier en minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel. Door een agressieve hersentumor van haar Australische man legde ze in april 2022 haar functies eerst tijdelijk, nadien definitief neer. In de voorbije julimaand werd ze opnieuw eerste schepen van het Vlaamse Sint-Genesius-Rode om in september opnieuw in de federale kamer te gaan zetelen.

Sint-Genesius-Rode

Niet ieder Franstalig gemeenteraadslid of iedere schepen staat te juichen bij haar

reïntegratie in de gemeentelijke politiek. Het Vlaams decreet over het burgemeesterschap bepaalt immers dat de kandidaat van de meerderheid en/of de meerderheidscoalitie die de meeste stemmen heeft behaald, automatisch burgemeester wordt. En vermits een oud-premier, die er op staat dat zij in haar vorige functie geapprecieerd wordt, stemmenkampioen zou kunnen worden, zijn sommige Rodenaren, inclusief hun kiezersaanhang, bevreesd dat zij in hun ambitie ‘gerold’ zouden kunnen worden.

Nee, gezien haar carrière, is Sophie Wilmès geen katje om zonder handschoenen aan te pakken. En onze liederenschat indachtig, herinneren we ons een Afrikaans lied: “Maar die kat kom weer...”

Heel dit uitgebreid verhaal roept ook herinneringen op aan de lokale botsing tussen de Franstalige meerderheid in het schepencollege en ontslagnemend Vlaams schepen Geertrui Windels, echtgenote van Herman Van Rompuy, op dat ogenblik voorzitter van de Europese Raad, op 27 maart 2017. Toen nam Geertrui ontslag omdat ze naar eigen zeggen de voortdurende pesterijen van haar anderstalige collega’s grondig beu was. In het weekblad ‘t Pallieterke lezen we dat het aanvankelijk vooral haar collega Sophie Wilmès was die hierin uitmunte, maar dat zij zich na haar benoeming tot minister van Begroting wat minder arrogant ging gedragen. In de krant De Morgen stond te lezen dat toenmalig al burgemeester en nu nog altijd burgemeester Rolin stelde dat Geertrui Windels gelogen had.

Duurzame dorpskern

De provincie Vlaams-Brabant onderzoekt met de gemeenten Overijse, Sint-Genesius-Rode en Tervuren, zo lezen we in de Randkrant, een plan om de dorpskernen te versterken en daarbuiten minder te bouwen. Er is een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan ‘Horizon’ opgezet om in de buurt van de groene long van het Zoniënwoud de dorpskernen af te bakenen met de gewenste woongelegenheid aldaar en te bepalen waar er daarbuiten nog verkavelingen of appartementen kunnen worden gebouwd.

Vlaamse schoolkalender

De Franstalige basisschool, betoelaagd door de Vlaamse Gemeenschap, zal voor de Vlaamse schoolkader kiezen. De Franstalige vakantiekalender wijkt nogal af van de Nederlandstalige.

Ik wil graag

- ☐ gratis de eerstvolgende twee nummers van De Zes
- ☐ een steunbijdrage storten op rekening BE82 4366 2473 9168 van het Komitee der Randgemeenten
- ☐ dat u De Zes ook nog toestuurde aan adres(sen) in bijlage

Mijn adres is:

Naam
Straat & nr.
PostnummerGemeente

Handtekening:

Opsturen naar De Zes, p.a. Armand Sijbers, Villalaan 27, 1630 Linkebeek
of redactie@dez.es.org

Stand van de Rand

De Vlaamse regering met minister Ben Weyts heeft zich al een paar keer de moeite getroost beleidsmakers en andere sleutelspelers uit te nodigen om één of ander deelaspect van haar werking in de Vlaamse gordel jaarlijks in de verf te zetten. Die beleidsdomeinen zijn omgeving, mobiliteit en openbare werken, onderwijs, welzijn en wonen. Dit jaar was het onderwijs het thema van haar presentatie. Allicht zal het lerarentekort in onze regio bij Brussel, het tekort aan capaciteitsopvang en de sterke instroom van anderstalige leerlingen de problematiek scherper accentueren. Die problemen waren in mei 2021 ook al door heel wat secundaire scholen in de brede Vlaamse gordel in een noodkreet aan de Vlaamse overheid aangekaart: de ongelijke behandeling ten overstaan van de Vlaamse scholen in Brussel. Ook in onze regio zijn er immers gelijkaardige uitdagingen met betrekking tot de talendiversiteit, met hetzelfde type leerlingen maar niet met dezelfde middelen.

Op 3 september, de dag voor de jaarlijkse Gordel, gaf in de Plantentuin van Meise het coördinatieplatform 'Stand van de Rand', samengesteld uit ambtelijke en politieke experts-vertegenwoordigers uit die vijf beleidsdomeinen onder het voorzitterschap van gouverneur Jan Spooren, zijn visie over een aantal deelaspecten van het Nederlandstalig onderwijs, specifiek in onze Vlaamse gordel.

Ben Weyts

Ben Weyts, o.m. minister van de Rand en van Onderwijs, leidde de bijeenkomst in met de uitspraak ter zake dat de toestand ernstig maar niet hopeloos is en dat hij, zijn kabinet en zijn administratie scherp focussen op uitbreiding van capaciteit voor de scholen. 17% van de totale werkingsmiddelen voor het capaciteitsbudget gaat naar de Vlaamse rand: van 35,5 miljoen euro tussen 2010 en 2018 naar 67,5 miljoen euro sinds 2019. Nu werd 1 miljoen euro speciaal vrijgemaakt om de scholen van de regio te ondersteunen in hun taalbeleid. Nog even dit ter info: van de rand maken alle 19 Vlaamse gemeenten, die aan Brussel of aan één van de zes Vlaamse faciliteitengemeenten grenzen deel uit. Dus een eerder willekeurig gekozen, niet-administratief conglomeraat van gemeenten, die taalkundig in de invloedssfeer van het overwegend anderstalig Brussel zijn komen te liggen. Voor dat project werd tot onze lichte verwondering maar niet tot onze afkeuring nu ook Halle en omgeving erbij gevoegd. Of Halle baten helpen. En alvast met regio Halle erbij een extra-territoriale opdracht voor vzw de Rand.

Hoe was bovenstaand bescheiden 1 miljoen-project tot stand gekomen? De vzw de Rand heeft van de Vlaamse regering de bijkomende opdracht gekregen in de secundaire scholen (Vlaamse gordel en regio Halle) die op het voorstel ingaan, versterking te

bieden op het vlak van Nederlands. Voor dit gepland driejarig project worden twee centrale medewerkers en vijf schoolondersteuners aangesteld. De centrale medewerkers zijn Bernadette Vriamont en Hilde Leon. Zij werken methodieken uit, sluiten partnerschappen af en wisselen de expertise uit tussen scholen, gemeenten en de netten.

Er zijn 21 middelbare scholen in het project gestapt, waaronder die van Sint-Genesius-Rode en van Wezembeek-Oppem. Die van Wemmel niet. In de brede rand doen ook Hoeilaart en Machelen niet mee. De vijf schoolondersteuners ondersteunen ieder 2 tot 3 scholen en zijn minstens 1 dag per week ter plaatse. Hun aanwezigheid is er op gericht het traject van de school op maat en tempo van elke school te ondersteunen, maar zij worden niet ingezet op de klasvloer zelf. Vzw de Rand heeft die opdracht voor 3 jaar gekregen tot het einde van de legislatuur. Voor regio Halle schreven zeven scholen in.

Hallucinant

Hallucinant was wel de presentatie van een slide over de evolutie van de dia(taal) toetsen in de loop van de jaren 2019 tot en met 2022 van één eerste graadschool met +/-50% leerlingen van wie de thuistaal niet-Nederlands is. Terwijl in Vlaanderen in 2021-2022 gemiddeld 10% van de leerlingen een zeer zwak resultaat behaalde en dus nood aan remediëring had, haalde in de betrokken school in 2019-2020 18% van de leerlingen een zeer zwak resultaat en in 2021-2022 was die score al opgelopen tot 32% zeer taalzwakke leerlingen. Van de geteste leerlingen telde Vlaanderen in 2021-2022 gemiddeld 25% zeer sterke leerlingen maar in diezelfde testschool in de Vlaamse rand waren er in 2019-2020 slechts 12% sterke leerlingen en was dat percentage in 2021-2022 al gehalveerd tot 6%.

Naast dit driejarig schoolondersteuning-project van vzw de Rand kregen wij bij dit colloquium ook nog een zeer goed gedocumenteerde uiteenzetting over 'Capaciteitsdruk en hoe ermee om te gaan' van school-directeur Lander van Medegael.

Mark Elchardus

Minstens even interessant in dit colloquium was de uiteenzetting van Mark Elchardus, em. prof. sociologie aan de Vrije Universiteit Brussel over 'Onderwijs en gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand'. Terwijl onze bevolking in de volkstelling van 1947 (zie ook elders in dit blad) slechts 0,8% hooggeschoolden telde, haast uitsluitend mannen, van wie 1,5% hooggeschoold, zijn er nu 75 jaar later 40% hooggeschoold of vijftig keer meer. En desondanks is er de laatste jaren zoveel vatbaarheid voor complottheorieën en voor fake news, is er afnemende politieke participatie, is er achteruitgang van het kennisniveau. Op het vlak van kennis en onderwijspeil is er blijkens

diverse onderzoeken slechts een bescheiden 20% verschil tussen wat de beste school vermag en de slechtste school bereikt. De rest wordt vooral bepaald door de gezinnen waarin de jongeren opgroeien, de buurt waarin zij leven, de media die zij consumeren en andere buitenschoolse factoren. 'Onze hedendaagse cultuur', zo concludeerde een commissie van de Koning Boudewijnstichting al dertig jaar geleden, 'lijkt vorming niet altijd gunstig gezind. Soms lijkt de nadruk die op zelfontplooiing wordt gelegd, geen ruimte meer te laten voor het leren: voor het geduld, de discipline, het gezag en voor de tijd die daarvoor nodig zijn.'

Mark Elchardus (foto: uitgeverij Ertseberg)

In onze Vlaamse rand doet zich nu een sociologisch experiment voor. In het nabije Brussel wordt weinig Nederlands gesproken, wordt diversiteit bejubeld, maar niet verwerkt. Velen wijken daarom uit onder meer ook omwille van de huur- en aankooprijzen en komen in de Vlaamse rand terecht bij mensen die een band voelen met hun gemeenschap en met elkaar. Die zien hun omgeving razend snel veranderen. En de scholen registreren vaak die verandering het eerst. Over de laatste twintig jaar verdubbelde het aantal kinderen met ouders van niet-Belgische origine in de Rand. In

vervolg van pagina 1

Besluit controlemechanismen voorzien, men kwam echter niet meer tot het benoemen van speciale controleurs zoals in 1933 en een vergelijkbare controle bleef uit. Hoe waren de resultaten voor de talentelling van 1947 voor onze zes latere (faciliteiten)gemeenten rond Brussel?

	Nederlands	Frans
Drogenbos	53,67%	43,30%
Kraainem	50,20%	46,71%
Linkebeek	56,23%	36,36%
Sint-Genesius-Rode	69,43%	25,20%
Wemmel	64,65%	31,51%
Wezembeek-Oppem	66,87%	29,97%

Meteen na de publicatie in 1954 kregen Drogenbos, Kraainem, Linkebeek en Wemmel een soort administratieve faciliteiten zoals voorzien in de taalwet van 1932. In Wezembeek-Oppem liet de voor tweetaligheid ijverende burgemeester B. de Henricourt de Grunne, tevens directeur-generaal van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, zijn gemeenteraad tegen de wet in diezelfde faciliteiten voor de Franstalige minderheid voor zijn gemeente goedkeuren.

Toen er in 1957, tien jaar na de vorige volkstelling, opnieuw sprake was van een volkstelling met bijhorende (misbruikte) talentelling, kwam het Vlaams verzet hiertegen tot stand. De latere voorzitter van ons Komitee der Randgemeenten en woordvoerder van de Commissie Randgemeenten in de schoot van het Vlaams Komitee Brussel, Antoon Roosens, riep de Vlaamse

bijna de helft van de secundaire scholen is minstens 40% van de leerlingen niet-Nederlandstalig. De geletterdheid van de leerlingen in de scholen gaat zienderogen achteruit.

Wie daarnaar kijkt, kan geneigd zijn te zeggen dat de Rand verbrusselt. Maar dat, zo stelt Elchardus, is wat de mensen die van Brussel naar de Rand komen en wat de mensen die hier al vaak jaren, soms generaties wonen, niet wensen en niet willen. Om te besluiten dat de opname van nieuwkomers in België zeker geen onverdeeld succes is en dat Brussel het voorbeeld is van wat wij niet willen.

Daarom biedt de Rand wat integratie betreft, een tweede kans. Slagen wij er hier in een gemeenschap te vormen gebouwd rond goed werken en goed leven, een gemeenschap die zich opent zonder haar eigenheid te verliezen, die aan haar kinderen, aan al haar kinderen een betere toekomst geeft?

Onze bedenking

En wij voegen aan deze hoopvolle professionele bedenking onze zestigjarige ervaring toe van Nederlandstalige Vlamingen uit de Vlaamse gordel: zowat zestig jaar geleden werden ons in onze zes gemeenten 1963 faciliteiten voor de Franstalige inwijkelingen opgedrongen. In de hoop dat die faciliteiten o.m. met Franstalig kleuter- en lager onderwijs in onze zes gemeenten tot hun integratie zouden leiden. Het tegendeel werd bewaarheid: Franstaligen spelen hier politiek vaak de eerste, soms de enige viool. In Brussel, ooit een Vlaams-Brabantse stad, worden moeizaam bereikte taalwetten zelfs door Nederlandstalige politici bij menig huisvuil op de straat en in de riool gekieperd. In onze zes Vlaamse gemeenten wordt er zelfs de tweetalige Algemene Vergadering van de Raad van State bijgehaald om de misbruikte faciliteiten gemakshalve vierjaarlijks te interpreteren. En mag iedere Vlaming zijn euro's afdragen om eenzijdig in Vlaanderen jaarlijks dertien miljoen euro te betalen voor de Franstalige scholen alhier.

burgemeesters op in een petitie te protesteren tegen een nieuwe talentelling en hun akkoord te betuigen met het niet-uitdelen van de talentellingsformulieren. De burgemeester Emiel Van Cauwelaert van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek gaf het startschot voor de actie, waarbij zich mettertijd honderden toen nog niet gefusioneerde Vlaamse gemeenten aansloten.

Alarmkreet

Onze letterkundigen Stijn Streuvels en Herman Teirlinck wierpen in 1959 hun gewicht in de weegschaal een deden een plechtige oproep: 'Laat iedere Belg vrij uit gaan door het land en zich vestigen waar hij wil. Hij verliese echter noot uit het oog dat hij een onschendbaar taalgebied is binnengetreten, waar hij hoe dan ook geen voorrechten voor eigen taal heeft te doen gelden.'

Er mag onder geen voorwendsel worden getornd aan het heilig recht voor beide taalgemeenschappen om de volstrekte onaantastbaarheid op te eisen van beider geboortegrond. Met deze alarmkreet hebben ondergetekenden hun geweten laten spreken.

Zij wensen voortaan te mogen berusten in de wijsheid van het wetgevend gezag.'

Als reactie op dit massaal verzet en tientallen betogingen en manifestaties in het Vlaamse land stelde de regering de talentelling eerst uit. In het kader van de definitieve vastlegging van de taalgrens werd ze bij wet van 24 juli 1961 door de regering Lefèvre-Spaak afgeschaft.

Colofon

De Zes: Driemaandelijks tijdschrift voor Vlamingen in de zes en sympathisanten elders.

Redactie: Stefaan De Doncker, Johan Laeremans, André Lermينياux, Koenraad Pierret en Armand Sijbers. Opmaak & foto's: Wim Peeters.

Wettelijk depot: BD 46.085
Oplage: 19.800 exemplaren.

Steun is welkom op rekeningnummer BE82 4366 2473 9168
Komitee der Randgemeenten — Villalaan 27, 1630 Linkebeek
Prijzen per nummer: € 1,5 Abonnement: € 5,-
Steunabonnement: vanaf € 13,-

Voor privacy: contact opnemen via privacy@dezes.org
V.U.: Armand Sijbers, Villalaan 27, 1630 Linkebeek.
redactie@dezes.org